

FANOVAR

То ҷаҳон буд аз сари одам фароз,
Қас набуд аз роҳи дониш бениёз

Фановар

Нашрияи Донишгоҳи технологии Тоҷикистон

11 ноябри соли 2020

№ 12-13
(127-128)

НИГАҲ АЗ ҚАСРИ МИЛЛАТ МЕКУНӢ БАР ВУСЪАТИ КИШВАР...

Паю қадами Пешво сабз аст, ҳар қадами Пешво ободиву шукуфои меорад:

Ба ҳар чое қадам монӣ,
Ҳама сабзу шукуфон мешавад аз нури дидорат.
Ба ҳар чое қадам монӣ,
Замин гул мекунад он чо,
Ҳазорон чехра хандон мешавад аз нури дидорат.
Ятиму бепарасторе навозиш мекунӣ вақте,
Ҳазорон дида рахшон мешаванд аз нури дидорат.
Аз ин ободие дорем,
Аз ин озодие дорем
Дили мо партавафшон мешавад аз нури дидорат
Аз он номус “Роғун” офаридаст,
Даруни кӯх тамаддун офаридаст
Чароғон мешаванд бас оламе аз нури дидорат.
Китоби “Тоҷикон” – ро додаӣ бар тоҷикон имрӯз,
Фурӯзон илму ирфон мешавад аз нури дидорат.
Барои қисмати миллат ҳаётат кардаӣ қисмат,
Аз ин имрӯз,
Аз ин фардо,
Ҳама халқат ба сомон мешавад аз нури дидорат.
Чу кӯхи сарбаландӣ дар миёни кӯхсоронат,
Заифандеша ларзон мешавад аз нури дидорат.
Нигаҳ аз Қасри миллат мекунӣ бар вусъати кишвар,
Шукуфон Тоҷикистон мешавад аз нури дидорат.

НАЗАРЕ БА АНДЕШАҶОИ ҶАҶОНСОЗ ВА ҲИДОЯТҶОИ ПЕШВОИ МИЛЛАТ

Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон на танҳо дар Тоҷикистон обрӯ ва маҳбубияти зиёд дорад, балки дар саросари олам ҳамчун шахси сулҳдӯсту сулҳхоҳ, ватандӯсту ташаббускор ва сиёсатмадори сатҳи ҷаҳонӣ эътироф гардидааст.

Иқдому ташаббусҳои сатҳи ҷаҳонии Пешвои муаззами миллат, ки бо мақсади сулҳу субот, хифзи муҳити зист, оромию осоиштагӣ ва эмин нигоҳ доштани мардуми сайёра аз ҳар гуна хавфу хатарҳои замони муосир роҳандозӣ шудаанд, нуфузу эътибори Пешвои миллатамонро дар арсаи байналмилалӣ даҳчанд намудаанд.

Мо, тоҷикон ва тоҷикистониён аз Президенти маҳбубамон, Пешвои муаззами миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон, ки мудом баҳри хифзи ҳуқуқи озодихон инсон, рушди ҷомеаи ҷаҳонӣ ва сулҳу суботи сайёра ҷаҳду талош намуда, иқдомҳои башардӯстона ва андешаҳои ҷаҳонсози хешро бо ин мақсад равона месозанд, ифтихор мекунем.

Аз ин хотир, дар арафаи Рӯзи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон манзури хонандаи азиз гардонидани чанде аз андешаҳои ҷаҳонсозу ҳидоятҳои Пешвои миллатро ба мақсад мувофиқ донистем.

Масъулияти озодӣ бузургтарини масъулиятҳост ҳам пеши худ ҳам пеши ҷомеаи инсонӣ.

***

Озодӣ ноёбтарин неъматҳои ҳаёти инсон, нишонаи барҷастаи симо, кафили пешрафт, рамзи муқаддаси ҳувият ва асоситарин шартҳои бақои ҳастии миллат ва давлат мебошад.

***

Инсонии дорои хотира, зехн ва фитрати кавиву ҷўянда бояд лаҳзаҳои тақдирсози ҳастии худ ва дар мачмӯъ таърих ва хотироти халқу Ватанашро мисли имону вичдони ахлоқӣ ё мазҳабӣ эътирому арҷгузорӣ кунад. Зеро ин хотираи инсон аст, ки ҳамчун як ҳушдори ҳамешагии ибратомӯз ва дӯсти дилсӯз ӯро дар аксар ҳолатҳои таҳдидхез ва ҳалли муаммоҳои пеҷидагиреҳи ҳаёти воқеӣ ба имдод мерасад. Ин хотираи пурғановат ва маънавии бою рангоранги инсон аст, ки барои ташхис ва таҳқиқ маҳуфтанин ҷузъиёт ва ҳаводиси пуриштилофи зиндагии фардӣ ва табакотию иҷтимоӣ ӯро барои шинохтҳо ва гароишҳои саҳеҳ илҳом ва шавқ медиҳад. Агар моҳият ва лаззати маънавии ҳаёти инсон андешаи нек бошад, пас хотироти пурғунҷоӣ инсон мушфиқу муҳофизии андеша ва аъмоли варзидаи ӯст.

***

Зиндагӣ мисли андешаи инсон ҳеч гуна маҳдудиятро наменарастанд.

Танҳо ба инсон зарур аст, ки вази-фаи азали, шаъну эътибор ва афзалиятҳои маънавию моддиашро бо-шуурона дар сохтани ҳастияш ба кор барад. Инсон мавҷудест, ки қудрат ва тавоноии ба саодат расиданро дорад. Танҳо ҷаҳду кӯшиши ҳалолу покӣ ва ҳақгароёна зарур аст.

***

Даҳсолаи байналмилалӣ “Об – барои ҳаёт” аз ҷониби 141 кишвари ҷаҳон пазируфта шуд ва ин ташаббус аз тарафи Созмони Милалӣ Муттаҳид ба қатори 20 пешниҳоди арзишмандтарини ҷаҳонӣ қабул шуд. Ин иқдом аз ҷониби халқи мо, ки даврони гузаришро ба сар мебарад ва аслан худ ба мушкilotи об ҷандон гирифта нест, масъулияти бузург аст. Ман моҳияти умумиҷаҳонӣ ва ҳаллу фасл шудани масоили доғу ҳассоси инсониятро дар ҳамин гуна иқдомҳо мебинам, ки бештар ба андеша ва маниши нек, яъне ба хиради инсонгарой ва ҷаҳонсоӣ вобастагӣ доранд.

***

Ба шаҳодати ахбору асноди ташкилотҳои бонуфузи байналмилалӣ ҳоло беш аз 40 ғоизи аҳолии рӯи замин аз обӣ тоза танқисӣ мекашанд ва ҳар рӯз дар дунё 4 ҳазор кӯдак аз бемории вобаста ба камбудӣ об ба ҳалокат мерасанд. Фикр мекунам, ки ин бадбахти ва мусибати ҳама-

гонии халқҳо ва миллатҳост, онҳо хоҳ дар сатҳи инкишофи тараққиёти хайратовар бошанд, хоҳ пайрави роҳу маслаки дигар.

***

Имрӯз, ки дар сайёра ба оҳанги ризоият ва гоҳе хавфу хатар дар ҷиҳати ҷаҳонгаро шудани ҳамаи проблемҳо: ҷӣ сиёсӣ, ҷӣ иқтисодӣ ва ҷӣ иҷтимоӣ фарҳангӣ гуфтугӯ ме-равад, мо бояд пеш аз ҳама ба як нуктаи муҳим – ҷаҳонгаро шудани тамаддунҳо ва фарҳангҳо тавачҷу намоем.

***

Сарнавишти халқ ҳама илҳом, ҳикматҳо ва арзишҳо дар худ ғунҷонда ва хифз карда метавонанд, танҳо зарур аст, ки ба ин китоби но-навишта инсонвор тавачҷу ва арҷ-гузорӣ шавад.

***

Имрӯз, ки дар ҷаҳон бозори ва-соити коммуникатсионӣ ва информатика хеле гарм аст ва аксаран му-баллиғону хомиёни навбаромад, ҷӣ аз дохил ва ҷӣ аз хориҷ, аз тариқи ин васоит худро наҷотбахши инсоният ва ҷаҳон муаррифи карданӣ ме-шаванд, бояд ҳуб бидонанд, ки ҳам қаҳрамонӣ ва ҳам худнамоӣ пеши назари халқ маълум аст.

НАЗАРЕ БА АНДЕШАҶОИ ҶАҶОНСОЗ ВА ҲИДОЯТҶОИ ПЕШВОИ МИЛЛАТ

(Аввалаш дар сах. 1)

***

Халқ довари ҳақгӯву ҳақбин аст. Ман бо он ҳама камбуду нуқсон, душвориву мушкилоти ҳам сиёсӣ, ҳам иқтисодӣ, ҳам иҷтимоиву маънавийе, ки одатан ҳоси замони гузаришҳои бузург ҳастанд, ба хувиятшиносӣ ва сарнавиштсозии миллати хирадмандамон бовар ва эътиқоди кавӣ дорам.

***

Сабаби аз давлати миллии худ ва давлатдорӣ маҳрум гаштани мо парокандагӣ, ҷудоғалабҳои минтақавӣ, дарк карда натавоништан ва бо ҷасорату матонат барои ҳифзи манфиатҳои умумимиллӣ ва умумидавлатӣ муттаҳид нашудан будааст.

***

Ҳоҳони онем, ки таърих ва тамаддуни беш аз шашҳазорсолаи миллатамон дар ҳамоҳангӣ бо дигар таърихҳо, тамаддунҳо, фарҳангҳо, сарнавиштҳои ибратомӯзи халқҳо дар роҳи камолоти инсон ҳамчунон дар хидмат бошад, омӯхта ва доништа шавад ва бо ғаразҳои баду ҷаҳонсӯз таҳрифу омехта нагардад.

***

Ба гузашти дури миллати худ рӯй оварда, мо фақат маълумотнома, санад ва мадорики таърихӣ чамъ наметаварем, балки бехтарин, шоёнтарин ва гиромитарин андеша, афкор ва рӯйдодҳои сарнавишти миллатамонро барои тақомули хушбинонаи имрӯзу ояндаи халқамон ва бунёди як ҷомеа ва давлати навин меомӯзем ва истифода мекунем.

***

Тоҷикон бо вучуду беадолатии зиёди таърих аз рисолати инсондӯстӣ ва фарҳангпарварии худ ҳеҷ гоҳ даст набардоштаанд. Онҳо табииатан миллати фарҳангпарвару башардӯст, созандаву бунёдкор, нексирӣшгу захирашкору порсову маърифатпарвар буда, аслан ба ягон андешаву ақидаи ирқпарастиву инсонбадбинӣ, таассуби наҷодию зӯрварӣ ва фишори сиёсӣю таъкиботи динӣ таънакардаанд.

***

“Авесто” шохасари муқаддаси ниёкони мост, фарҳанги ҷаҳоншӯ-

мул ва рӯида аз андешаи ботинӣ ва ҷаҳонбинии миллии мост.

***

Ба назари ман аз қувваи озодихохию истиқлолғалабӣ кавитар ва муқаддасар неруе вучуд надорад. Таърихи муборизаи халқи тоҷик барои эҷоди давлату давлатдорӣ худ дарси хеле бузург аст. Дар тӯли ҳазор сол ҷи гуна миллати мо худро нигоҳ дошт, ҷи гуна забону фарҳанги волояшро ба сатҳи ҷаҳонӣ баровард. Маданияти моддию маънавию ғанӣ гардонд, имрӯз ба таври хеле ҷиддӣ бояд омӯхта шавад.

***

Мо бояд тарзи зиндагии мутамаддинро дар сарзамини худ тақмил диҳем. Барои мо имрӯз масъалаи танзими расму оинҳо, ки зиндагии харрӯзаи халқро аз ғавҳора то марғ фаро мегирад, басо муҳим аст.

***

Агар мо фарзандони Тоҷикистон, аз мушкилиҳо наҳаросем, кинаю адоватро ба дилҳоямон роҳ надихем, тақдирӣ худро аз тақдирӣ Ватани азизу ягона ҷудо накунем, имон бар он дорам, ки пояҳои давлати мутамаддинро тақдим мебахшем ва зиндагии пурфайзу бобаракатро барои фарзандони худ ва наслҳои оянда месозем ба мерос мегузорем.

Дар шароити кунунӣ мазмуни мундариҷаи андешаи миллӣ пеш аз ҳама аз сӯиқанд дӯст доштани Ватан, гиромӣ доштани арзишҳои миллӣ ва умумибашарӣ, тақдими давлати миллӣ, меҳнати бунёдкорона ба нафъи ҷомеа ва дар ин асос таъмин намудани зиндагии арзанда барои тамоми шаҳрвандон, фароҳам овардани шароити мусоид барои амалӣ гаштани имконият ва истеъдоди зеҳнию ҷисмонӣ ҳар як фарди Тоҷикистон иборат аст.

***

Мазҳаби мо бо фарҳанги муровову мадору ва таҳаммулгароии худ маъруф аст. Яъне мо дар ин масъала ду ифтихор дорем: яқум, ин ки асосгузори мазҳабамон парвардаи миллати худамон аст ва дуом, ин ки ин фалсафа ва ҷаҳонбинии сулҳу таҳаммул қобили қабули тамоми инсонияти солимфикру хайрхоҳ мебошад.

Аз ин лиҳоз, ба мо ҳам қарзу ҳам фарз аст, ки аз таълимоти ҷовидонаи бузургони гузаштамон, аз ҷумла Имоми Аъзам барои тақдими сулҳу суботи кишварамон, муҳаббатӣ ҳамдигарфаҳми мардуми шарифамон ва тинҷиву ободии Ватани азизамон ба ҳадди аъзам истифода намоем.

***

Муҳимтарин вазифаи сиёсатмадорон дар марҳилаи гузариш эҳтимол иборат аз он бошад, ки миёни зарурати дигаргуниҳои воқеӣ ва муносибати эҳтиёткорона ба ҳиссиёти имону эътиқоди одамон, ки тамоми сарватҳои мо ҳосили захираи онҳост, роҳи мусолиҳа ва яқдигарфаҳмиро дарёбанд.

***

Ҳуқуқи озодихоӣ шахс дастоварди муштараки тамаддуни инсонӣ аст, ки бо истиқрори сулҳу амнияти сайёра дар робитаи мустақим қарор дорад.

***

Халқ ҷун қӯҳи азимест, ки ман ба он таъна карда барои ободии Ватан хидмат хоҳам кард.

***

Тану ҷон ва ҳастии худро фидои миллатам намуда, ҳеҷ ҷизро аз халқи худамон дарёғ наметаворам.

***

Анҷоми ҳамаи ҷангҳо сулҳу оштӣст, ҳоса низоъхоӣ, ки аз сари ҷаҳлу ғазаб, нофаҳмӣ ё ба анғезаи қувваҳои бадхоҳ байни бародарон сар мезанад. Имрӯз Тоҷикистон ба марҳилаи нав қадам мегузорад ва ҳар як фарзанди он агар нагу номус дошта бошад, дар ин ҷаҳони пурҳодиса бояд ғамӣ ояндаи миллату давлатро бихӯрад.

Мо ба шохроҳи бунёди ҷомеи навин баромадем. Вале ҳар ҷизи нав на фақат ба гузашта таъна мекунад, балки аз он тақон меҳӯрад. Фазаи истиқлолияти давлатӣ тақозо дорад, ки мо дар бораи ҷавҳари ғояи умумимиллӣ, ки зодаи моҳияти зиндагии ҷомеа бошад, андеша кунем.

***

Ҳар як насл дар таърих рисолат ва нақши худро иҷро мекунад. Наслҳои пешин ва гузаштагонӣ хирадмандамон ба мо маҳзани афкори ҷовидонаи ҳешро оид ба фалсафа, ҳақиқат, хирад ва рисоати одамм ба мерос

мондаанд. Вазифаи мо – ворисон аз он иборат аст, ки ин орзуву ормони пешиндоронро дар амал таъбиқ созем ва ҳамеша барои осудагиву хушбахтии инсон талош намоем.

***

Сарзамини тоҷикон ҳамеша макони дӯстию рафокат ва инсонпарварӣю покдилӣ буд. Ин ҳислатҳои волоро тамаддуни бой ва қуввати тоҷикон ба фарзандони миллат бахшидааст. Имрӯз, ки мо баъди ҳазор сол аз сари нав давлатдорӣ худро пайдо кардем, боз садоқати худро ба ин анъанаҳои нек изҳор менамоем.

***

Ягон фоҷиае талхтар аз ҷанги байни фарзандони як миллат нест.

***

Бегонапарастӣ ва инқори дастовардҳои таърихӣю фарҳангӣ то ҷое расид, ки мо аз миллати худ, ки аз ҷумлаи қадимтарин ва бофарҳангтарин мардуми олам будааст, ор мекардем, аз беҳабарии ҳеш гузаштаи пурифтихори ниёгонро пушти по мезадем.

***

Мо бояд сарҷамъу ахлоқи захирашкору ватанамонро обод созем ва ба наслҳои оянда як мулки ободу давлати пешрафта ба мерос гузорем. Ин талаби замон, тақозои нагу номус, нишонҳои соҳибватанӣ ва шартҳои ватандорист!

***

Мо, ҳама фарзандони Тоҷикистони соҳибистиклол, тамоми қӯшишу ғайрати худро ба он равона созем, ки ватанамонро нисбат ба имрӯз ободу зебо, давлатамонро пешрафтаву неруманд ва рӯзгори ҳар як хонадони мардумамонро осудаву бобаракат гардонем.

***

Халқи шарифи Тоҷикистон имрӯз хуб медонад, ки оромӣю ободии кишвар, зиндагии осуда ва амнияти мардум аз ҳар шаҳрванди миллатдӯсту ватанпарвар воҳаста аст.

***

Мо – наслҳои имрӯзи тоҷикон, ки масъулияти тақдирӣ давлат ва миллатро ба дӯши ҳеш гирифтаем, бояд иттиҳоди халқамонро поянда нигоҳ дорем ва ба бунёдкориву созандагӣ раҳнамун созем.

ТАБРИКОТИ РЕКТОРИ ДОНИШҶОҶ АМОНЗОДА ИЛҶОМ ТЕМУР БА МУНОСИБАТИ 28 – УМИН СОЛГАРДИ ИҶЛОСИЯИ 16 – УМИ ШҶРОИ ОЛИИ ҶУМҶУРИИ ТОҶИКИСТОН ВА РҶЗИ ПРЕЗИДЕНТИ ҶУМҶУРИИ ТОҶИКИСТОН

Омӯзгорон ва донишҷӯёни азиз!

Баъди ҷанд рӯз, аниқтараш 16 – уми ноябр ба санаи таърихӣ баргузорию Иҷлосияи 16 – уми Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон 28 сол пур мешавад. Аз ин рӯ, тамоми омӯзгорону қормандон ва донишҷӯёни донишгоҳро ба ин муносибат самимона табрик меғӯям.

28 сол муқаддам, яъне 16 – уми ноябри соли 1992 дар қасри фарҳангии Арбоби хоҷагии ба номи Саидхӯҷа Урунхӯҷаеви Хучанди бостонӣ Иҷлосияи 16 – уми Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон (даъвати дувоздахум) баргузор гардид, ки он дар таърих бо номи иҷлосияи тақдирсоз ёд мешавад.

Дар иҷлосия, ки аз 16 – уми ноябр то 2 – юми декабри соли 1992 давом кард, аз 230 нафар вакили халқ 193 нафар иштирок намуд. Иҷлосия 23 масъаларо дар бар гирифта буд, аз ҷумла: Мурочиати Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба кишварҳои узви Иттиҳоди Давлатҳои Мустақил; Дар бораи тартиби ба ҷои истиқомати доимиашон баргаштани гузариш; Дар бораи Нишон ва Парчами давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон; Дар бораи интиҳоби Раиси Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон; Дар бораи авфӣ умумӣ; Дар бораи аз муҳосираи иқтисо-

дӣ раҳо додани минтақаҳои ҷудоғонаи ҷумҳурий; Дар бораи ба эътидол овардани вазъияти ҷамъиятиву сиёсӣи Ҷумҳурии Тоҷикистон ва ғайра, ки аз рӯи онҳо қарорҳои дахлдор қабул гардиданд. 19 – уми ноябри соли 1992 иҷлосия Эмомалӣ Раҳмоновро бо овоздиҳии пинҳонӣ (бо ҷонибдорӣ 187 вақил) ба вазифаи Раиси Шӯрои Олии интиҳоб намуд.

Эмомалӣ Раҳмонов дар давраи басо мушкил, ки дар ҷумҳурий ҷанги шаҳрвандӣ ба амал омада буд, тавонист тамоми қувваҳои пешқадами сулҳпарварро дар гирду атрофи худ муттаҳид намояд. ӯ бо суҳанони барномавии худ дар назди вақилони халқ баромад намуда, қасам ёд кард, ки тамоми қувваи худро ва агар лозим шавад ҷони худро фидо менамоем, то ки дар Тоҷикистон сулҳ ва оромӣ пурра пойдор гардад.

Ҳаёт нишон дод, ки Президенти имрӯзаи кишвар Пешвои муаззамии миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба ваъдааш, ки гуфта буд: “Ман ба Шумо сулҳ меорам” вафо кард. Эмомалӣ Раҳмон дар марҳилаи ҳассоси таърихӣ ба сари қудрат омад ва масъулияти баланди роҳбарии мамлакатро ба уҳда гирифт. ӯ миллатро аз парокандашавӣ ва давлатро аз нобудшавӣ наҷот дода, маҳбу-

би ҳамагон гашт.

Мардум ӯро фарзанди фарзонаи миллат – Президенти мардумӣ, ятимпарвар ва билоҳира, Пешвои миллат хонданд.

Хуллас, Иҷлосияи 16 – уми Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон дорои аҳамияти таърихӣ мебошад. Ин иҷлосия барои тақдими ҳокимияти давлатӣ, таъшиқу истиқлолияти мамлакат, ваҳда-

ти миллӣ замина гузошта, дар кишвар ба раванди бунёдкорӣ оғоз бахшид ва симои сиёсӣи Тоҷикистонро дар арсаи байналмилалӣ муаррифӣ намуд.

Тавре ки ректори Донишгоҳи сулҳи Созмони Милалӣ Муттаҳид Мартин Лиз иброз доштанд: “Иҷлосияи 16 – ум қарори хирадмандона ва муҳимро қабул кард, ки Эмомалӣ Раҳмоновро ба ҳайси Сарвари давлат интиҳоб намуд. Маҳз, пас аз ин қарори барои кишвар тақдирсоз раванди сулҳ шакли воқеиро қасб кард.

Имрӯз таҷрибаи халли мусолиҳатомези низоъ дар Тоҷикистон метавонад дар дигар нуқтаҳои даргири муҳталифи ҷаҳон бомуваффақият истифода шавад”.

Ҳамкасбон ва донишҷӯёни азиз!

Бо шукргузорию аз сулҳу субот, вуҷуати қорҳои ободониву созандагӣ ва рушди ҳамаҷонибаи кишвар, ки дар он Шумо низ ҳиссагузор ҳастед, бовар дорам, ки дастури супоришҳои Президенти маҳбу-би кишвар – Пешвои муаззамии миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмонро минбаъд низ сармашқи қори ҳеш қарор дода, дар боз ҳам хубтару беҳтар гардонидани сифати таълиму тарбия ва тайёр кардани мутахассисони баландихтисос қӯшишу ғайрат ба ҳарч медихед.

НАҚШИ ПЕШВОИ МИЛЛАТ ДАР ИСТИҚЛОЛИЯТИ ДАВЛАТӢ ВА ВАҲДАТИ МИЛЛӢ

Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ — Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон мухтарам Эмомалӣ Раҳмон аз ҷумлаи он сарвароне мебошанд, ки ҳастии хешро барои мардум ва зиндагии шоистаи онҳо бахшидаанд. Хидмати бузурги ин Сарвари беҳамто дар замони Истиқлолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар барқарорсозии сулҳ, мустақкам намудани шоҳаҳои асосии Ҳокимияти давлатӣ, амалӣ сохтани ҳадафҳои стратегӣ ва амсоли инҳо беназир буда, сиёсати пешгирифтаи Пешвои муаззам дар тарбияи ватандӯстию хештаншиносӣ, маънавию ахлоқӣ, ҳуқуқӣ, эстетикӣ, илмӣ, ҳаёти солим ва ғайра нақши басо муҳим бозидааст.

Ҳар як тадбир ва корнамоиву қаҳрамоноии Пешвои миллат ба ҷавонони имрӯзаи кишвардарсиҳаёт, ифтихорва дӯст доштани Ватанро талқин намуда, намунаи ибрати мардонагӣ, дарки баланди инсондӯстӣ ва муносибати хуби одамгарӣ мебошад. Аз ин лиҳоз, метавон оид ба нақши бузурги Эмомалӣ Раҳмон дар бунёди давлати соҳибистиклол, демократӣ, ҳуқуқбунёд, дунявӣ ва ягона, таҳкими ваҳдати миллӣ ва тарғиби дастовардҳои нодирӣ он ба

якҷанд нуктаҳои муҳим таъя намуд, ки саргузашти дирӯз ва имрӯзи кишвар ба ояндабинӣ ва созмон додани корхонаҳои бузурги замони аср ба тарбияи ҷавонони мамлакат бетаъсир нахоҳад монд. Хидматҳои намунаи ибрати Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон мухтарам Эмомалӣ Раҳмонро дар ҷанд қисмат метавон ба тариқи зайл иброз намуд.

Аввалан: Худованд бар сари халқи Тоҷикистони ҷавон сарвареро ҳада сохт, ки мақсаду маром ва даъвати асосиву доимияшон дар ҳама давру замон ваҳдати ягонагӣ буда, тавонистанд барои сарҷамъии мардуми парешонгаштаи тоҷик муборизаи беамон баранд ва ба ин васила, ба сӯи муваффақиятҳои соҳаҳои гуногунӣ хоҷагии халқ роҳ кушоянд. Зеро дар ҳар давлате, ки сулҳу оромӣ ва ҳамдигарфаҳмӣ пойдор бошад, он кишвар рӯ ба рушд мениҳад.

Дуюм: мақсаду ҳадафи асосии фаъолияти Сарвари давлат мухтарам Эмомалӣ Раҳмон шурӯъ аз Иҷлосияи 16 — уми Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон то ба имрӯз барпо намудани сулҳ, ваҳдат ва яқдилию якпорчагии Тоҷикистон ва пойдор нигоҳ доштани он дар ҳар ҳонадони тоҷику тоҷикис-

тонӣ буд.

Сеюм: Президенти мамлакат мухтарам Эмомалӣ Раҳмон қавлу суҳанашро дар амал татбиқ намуда, бо ин амал сазовори боварии омма гардиданд. Аз зери тирӯ туфанг гузашта, ба назди мардум рафта, онҳоро ба муттаҳидию ободкорӣ ва хифзи марзу буми кишвар даъват намуданд. Дар ибтидо аз байн бурдани ҷанги шаҳрвандӣ, баргардонидани гурезаҳо аз ҷумҳурии Афғонистон ва дигар кишварҳо ва ба ҳам овардани халқи парешонгашта мушқил буд. Аммо Сарвари давлат гоҳ тавассути расонаҳои хабарӣ, зимни вохӯриҳо бо сокинону фаъолон, аҳли зиё, ҷавонону занон ва гоҳ ба муқобили тирӯ туфанг истода тавассути суҳбату вохӯриҳо, суҳанронӣ ва изҳороти мурочиатномаҳо оммаро ба ваҳдату ягонагӣ ва муттаҳидӣ даъват менамуданд. Аз ҷумла дар яке аз мурочиатҳои худ соли 1992 ба мардуми шарифи Тоҷикистон иброз намуданд: «Ман қасам ёд мекунам, ки тамоми донишу таҷрибаамро барои дар ҳар ҳона ва ҳар оила барқарор шудани сулҳ равона карда, барои гулгулшӯкуфии Ватани азизам садоқатмандона меҳнат мекунам. Барои ноил шудан ба ин нияти муқаддас агар лозим шавад, ҷон нисор

мекунам, чунки ман ба ояндаи неки ватанам ва ҳаёти хушбахтонаи халқи азияткашидаам бовар дорам. Таърих ва таҷрибаи ҳаёти исбот намуд, ки мақсаду андешаҳои сулҳҷӯнаи Президенти кишвар воқеан тавонист, ки ба

ҳар оила, ҷомеа ва Тоҷикистон фазои тинчию амониру ҳада созад.

Аҳадулло БАҲОРОВ,
донишҷӯи курси 1 — уми
факултети иқтисодӣ
ва молия.

БАХТНОМАИ МИЛЛАТ

Миллати тоҷик, ки яке аз миллатҳои мутамаддини олам маҳсуб мешавад, дар тӯли таърихи башарӣ ба оламу оламиён осори пурарзишу гаронбаҳои фарҳангию маънавий ва адабиро эҳдо намудааст.

Маҳз гузаштагони мо бори аввал дар ҳаҷон салтанати бузургеро созмон доданд, ки дар се қораи маскунӣ кураи Замин густурда шуда буд. Он чиз мусаллам аст, ки фарзанди бузургу тамаддунофари миллати мо Куруши Кабир дар ҳудуди империяи Ҳахоманишӣ Эълomiaи ҳуқуқи башарро қабул кард, ки яқини санади меъёрии ҳуқуқӣ дар рӯи Замин ба шумор меравад ва дар дунё бо номи “Силндри Куруши Кабир” машҳур аст.

Аз эҳтимол дур нест, ки “Эълomiaи ҳуқуқи башар” - и Созмони Милали Муттаҳид, ки ҳоло амал мекунад ва ба ин созмон зиёда аз 190 давлати дунё узвият доранд онро эътироф менамоянд, дар асос ва пайравии ҳаҷон санади меъёрии ҳуқуқи гузаштагони мо ба тасвиб расонида тартиб дода шуда бошад.

Ёдовар бояд шуд, ки ҷумҳурии мо дар давраи шӯравӣ низ Конститутсияи худро дошт, аммо тавре маълум аст, тибқи он санад давлати мо дар амалисозии сиёсати хоричӣ мухторият надошт ва дар масъалаҳои муҳими сиёсӣ давлати мустақилона тасмим гирифта наметавонист.

Баъди ба даст овардани истиқлолияти давлатӣ сиёсӣ - 9 сентябри соли 1991 кишвари мо Эълomia дар бораи истиқлолияти давлатиро қабул кард. Яке аз дастовардҳои муҳими даврони истиқлол — ин қабул гардидани Конститутсияи

Ҷумҳурии Тоҷикистон аст, ки дар раифи панҷ конститутсияи бехтарини ҳаҷон эътироф гардидааст ва тамоми ҳуқуқу озодиҳои инсон ва шаҳрвандро дар бар мегирад.

Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон санади меъёрии ҳуқуқию сиёсӣ дорои эътибори олии ҳуқуқӣ буда, асосҳои низомии сиёсӣ, иқтисодӣ, иҷтимоӣ, фарҳангӣ, ваъба ҳуқуқи инсон ва шаҳрванд, тартиби таъсис ва фаъолияти мақомоти ҳокимияти давлатӣ, низомии интиҳобот ва ғайраро муқаррар менамояд.

Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон дарвоқеъ, санади сарнавиштасоз ва бахтномаи миллати тоҷик дар арсаи рушд ва нумӯи давлатдорӣ миллӣ, ҳуҷҷати асосии танзимкунандаи меъёрҳои ахлоқию ҳуқуқӣ, қарорӣ конунҳои амалкунандаи ҷомеа мебошад.

Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон новобаста ба он ки маншаи аввалини худро аз Эълomiaи Куруши Кабир, ки масъалаи меҳварашро эътиромӣ инсон, хифзи ҳуқуқу озодиҳои ӯ, риояи рукҳои адолат ва меъёрҳои адолати иҷтимоӣ дар байни кишроҳои мухталифи ҷомеа ташкил меод, гирифта шуда, мазмуну мухтавои бобҳо, моддаҳо ва зербандҳои он фарогири тамоми дастовардҳои даврони соҳибистиклолиамон мебошанд.

Масъалаҳои меҳварии Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистонро мафҳумҳои инсон, шаҳрванд ва халқ ҳамчун сарҷамъаи ягонаи ҳокимияти давлатӣ, хифзи ҳуқуқ ва озодиҳои инсон ва шаҳрванд, соҳибхитиёрӣ ва истиқлолияти кишвар, арзишҳои фарҳангӣ ва муқаддасоти миллӣ, та-

момияти арзӣ, дахлнопазирии ҳудуди он, химояи боигарҳои табиӣи кишвар ва соҳтори идоракунии давлатӣ ташкил медиҳанд.

Дар Конститутсия роҳи ояндаи давлатдорӣ тоҷикон дар шакли давлати дунявӣ муқаррар шудааст, ки яке аз дастовардҳои бузурги миллӣ ба ҳисоб меравад, зеро мусаллам аст, ки дунявият ба шакли давлатдорӣ тавонистааст, кишварҳои бузурги ҳаҷонро ба рушди бемайлони сиёсӣ иқтисодӣ расонида, меҳвари асосии онро инсон, шарафу ном ва зиндагии шоистаи дунявии он ташкил медиҳад.

Яке аз хусусиятҳои ҳоси Конститутсия аз он иборат аст, ки он дастоварди муқаммалӣ даврони соҳибхитиёрӣ кишвар, сарҷамъаи ҳуқуқи бунёди давлати наваъсисии миллӣ ва ҷомеаи шаҳрвандӣ, таъминкунандаи истиқлолият, шакли ифодаи ҳуқуқи ормонҳои давлатдорӣ миллӣ, химояи ҳадафҳо ва манфиатҳои тамоми шаҳрвандони кишвар мебошад.

Конститутсия дар худ маҷмӯи арзишҳои эътирофшудаи ҷомеаи шаҳрвандиро инъикос карда, кафили хифзи эътимодноки онҳо, рушду нумӯи кишвар дар замони ҳассоси ҳаҷонӣ пайдо шудани ҳаҷонӣ нави ҳаҷонӣ мебошад. Он ояндабинӣ рушди Тоҷикистонро муайян намуда, ҷихати баргараф кардани мавҷи нооромӣҳо низоъҳои дохилӣ, таъмини сулҳу суботи кишвар ва муваффақ шудан ба ваҳдати миллӣ нақши беназир гузошт.

Танҳо хотиррасон кардани он нукта басанда аст, ки шаклу усули истиқрори сулҳу ваҳдати миллӣ тоҷикон — омили муттаҳидсозии миллат дар таърихи башарият қамназир мебошад, ки он бевосита тахти роҳбарии хирадмандонаи Асосгузори сулҳу ваҳдати

миллӣ - Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон мухтарам Эмомалӣ Раҳмон сурат гирифтааст.

Аз ин лиҳоз, Конститутсия ҳамчун маҷмӯи меъёрҳои ҳуқуқӣ барои Тоҷикистон дар тамоми соҳаҳои ҳаёти ҷомеа, баҳусус, фаъолияти созандагӣ бунёдкорӣ шароити мусоиди сиёсӣ иҷтимоӣ, иқтисодӣ фарҳангиро фароҳам оварда, мардуми кишварро ба меҳнати софдилона, татбиқи сиёсати пешгирифтаи давлат, қарорӣ конунҳои Ҳуқумати ҷумҳурӣ хидоят намуд.

Имрӯз миллати фарҳангсозу тамаддунофари тоҷик дар фазои оромӣ осоиштагӣ умр ба сар бурда, тахти роҳбарии хидоятҳои хирадмандонаи Сарвари давлатамон Эмомалӣ Раҳмон баҳри эҷоди давлати пешрафтаи мутамаддин ва ояндаи дурахшон қамар бастааст ва итминони қомил дорад, ки ҳуқуқу озодиҳои онро Конститутсияи мо ба таври боварибахшу боэътимод таъмин менамояд.

Амирӣ Нуриддин,
муаллими калони кафедраи
фанҳои гуманитарии Донишгоҳи
технологии Тоҷикистон

ХУЧЧАТИ САРНАВИШТСОЗ

Истиклолият давраи нави эҳёи тамаддуни халқи тоҷик ба шумор меравад. Миллат тавассути даврони мустақилият бо дарки амики ватандорӣ ба эъмори давлати дунявӣ ва демократӣ иқдом намулд.

6-уми ноябри соли 1994 бори нахуст Конституцияи Ҷумҳурии Тоҷикистон бо раёипурсии умумихалқӣ аз ҷониби мардум қабул гардид. Ин шиносномаи миллат роҳи рушди минбаъдаи давлати Тоҷикистонро муайян намуда, ҳукуку озодихоӣ шаҳрвандонро қафолат дод. «Ҳадафи сиёсии мо барпо кардани давлати демократию ҳукукбунёд аст. Дар ин ҷода, Конституцияи Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамчун санади воломақоми миллат ва шохсутуни устувори сулҳу ваҳдат, раҳнамои хамешагии мо хоҳад буд», — гуфтааст Президенти кишварамон Пешвои муаззами миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон.

Конституция асосан шиносномаи давлату миллат ҳисобида мешавад, зеро дар он номи давлат, сохти давлатдорӣ ва сохтори он нишон дода мешавад. Дар он асоси низоми ҳукукии давлат муайян мегардад. Он хамеша қонуни асосии давлат ҳисобида шуда, сарчашмаи ҳамаи қонунҳо мегардад. Мувофиқи ин қонун ҳуқуқ, озодихоӣ инсон ва шаҳрвандонро давлат эътироф, риоя ва ҳифз менамояд. Бо шарофати қабули Конституцияи Тоҷикистон чун субъекти қомилҳуқуқи муносибатҳои байналмиллалӣ, халқи Тоҷикистонро чун мардуми бунёдкор, сулҳпарвар ва фарҳангӣ шинохтанд. Ин санади муқаддас ва тақдирсоз чун ҷароғи фурузон роҳи рушди давлати соҳибистиклоли тоҷикон ва мардуми онро барои садсолаҳо мунаввар мекунад. Боиси ифтихор аст, ки Конституцияи кишвар дастгиру роҳнамои мардуми тоҷик гардид. Аз ин рӯ, вазифаи ҳар як шаҳрванди ҷумҳури аз он иборат аст, ки конституцияро эҳтиром намояд.

К. Раҳимова,
сарпарасти гурӯҳи академии
1-26020202A2, муаллими калони
кафедраи забонҳои хоричӣ

TAJIKISTAN PRESIDENT'S DAY

The president of Tajikistan is the head of state and the highest position within the Government of Tajikistan. The position of President was created in November 1990 while Tajikistan was still a Soviet Republic. The president of Tajikistan lives in the capital, Dushanbe.

President's Day in the country will be celebrated every year on 16 November without a day off. This date - 16 November is remarkable that in this day in 1994 hosted the first inauguration of newly elected President of Tajikistan Emomali Rahmon.

All secondary schools and universities of the country are also to be shown the books, Emomali Rahmon, lectures on their presentation, in preschool institutions of the country will be a competition of children's drawings on the theme «The President of the eyes of children».

The military units will meet the soldiers and officers of the Armed Forces of Tajikistan with renowned personalities in the country: the meeting will take place under the motto «Loyalty to the President - devotion to the Motherland».

On the November 16 in all regional, city and district centers of Tajikistan will be fitted with large portraits of Emomali Rahmon with the words «Our President - our leader».

МУҚОВИМАТ БА ФАСОД - КОРИ ҲАМА ВА ҲАР КАС

Ханӯз дар аҳди бостон калимаи «коррупсия» ба истилоҳи фасод, вайронкунанда, зараррасонанда ва фурӯхтани мансаб маънидода карда шуда, ҳамчун рафтори истифода намудани имкониятҳои мансаб ба манфиатҳои шахси фаҳмида мешуд ва афроди ба ҷунин амал дастада дар ҳамаи давру замонҳо аз ҷониби аҳли ҷомеа маҳкум мегардиданд.

Эмомалӣ Раҳмон

Аз нигоҳи луғавӣ истилоҳи «фасод» («коррупсия») аз калимаи лотинӣ «согruptio», гирифта шуда, маъноҳои «харидан, вайронкунӣ ва ришвадихӣ» фаҳмида мешавад.

Фасод ба ҷуз вайронӣ чизе ба бор намеорад, ҷуз ақибмонӣ ҳосиле надорад, боварино нисбати ҳама касу ҳама чиз мекоҳонад, сатҳи олимро аз оми поинтар мекунад. Фасод амале мебошад, ки давлатро хароб мекунад, вайронихою бадихоӣ дигарро пушти худ мекашонад. Тибқи баъзе иттилооти созмонҳои ғайридавлатӣ фасод дар пешрафтатарин мамалакатҳои дунё

низ ба ҷашм мерасад. Аз ин бармеояд, ки мубориза бо коррупсия қувваи бузургро талаб мекунад. Фасод имрӯз воқеан ҷомеаи башарино, ки дар раванди босуръати тараққиёт қарор дорад, таҳдид менамояд. Баъзе аз нафарони алоҳида бо гирифтани мансаб ва ё ишғоли вазифа кӯшиш менамоянд, ки ғайриқонуни муфт ба даст оранд. Ҳеч як соҳаи ҳаёти ҷомеа наметавонад аз хатарҳои коррупсионӣ бетасир монад. Ин зухуроти номатлуб ба иқтисодиёти давлат зарари ҷиддӣ расонида, боварино мардумро ба ҳокимият коста мегардонад.

Пас, моро зарур аст, ки бо ин амали номатлуб муборизаи беамон ба-

рем. Ин аст, ки дар мамлакатамон бо ташаббуси Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, баҳусус Пешвои миллат, Президенти кишвар ҷораҳои қатъӣ андешида мешаванд. Ҷунонҷӣ, Фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи тадбирҳои иловагӣ оид ба пурзӯр намудани мубориза бар зидди ҷинояткорӣ дар соҳаи иқтисод ва коррупсия» 21 июли соли 1999, Фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30.08.2013 №1504 «Дар бораи Стратегияи муқовимат ба коррупсия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2013-2020», қабули қонуни фароғири масъалаҳои марбут ба коррупсия Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи экспертизаи зиддикоррупсионии санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ ва лоихаҳои санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ», таъсис ёфтани Шӯрои миллии муқовимат ба коррупсия, комиссияҳои ҷамъиятӣ оид ба пешгирии коррупсия дар сатҳи вилоятҳо ва шаҳру ноҳияҳо ва таъсиси ниҳоди маҳсусгардонидашуда - Агентии назорати давлатии молиявӣ ва мубориза бо коррупсия аз ҷумлаи он тадбирҳо мебошанд.

Имрӯзо яке аз проблемаҳои замони муосир ин мубориза бо коррупсия мебошад. Оид ба ин масъала солҳои охир дар матбуоти даврии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва берун аз он бисёр фикру ақидаҳои пешкаш шудаанд. Инчунин дар яке аз хуҷҷатҳои Созмони Миллали Муттаҳид оид ба мубориза бо фасоди байналмилалӣ кайд шудааст, ки амали мазкур ин сӯйистеъмом аз ҳокимияти давлатӣ бо мақсади ғаразнок ба манфиати шахси аз тарафи шахси мансабдор аст.

Ба андешаи мо сабабҳо ва омилҳои асосии фасод дар ҷомеаи мо ин паст будани маърифати ҳуқуқии шаҳрвандон, омода набудани мардум ба иқтисодиёти бозоргонӣ ва дарк накардани қоидаҳои он мебошад. Аз ин рӯ, бо ибтиқори Сарвари давлат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон як қатор ислоҳоти ҳуқуқӣ дар самти танзими сохтори қонунҳо рӯйи қор омад ва барои мубориза ба коррупсия ҷораҳои зарурӣ андешида шуданд.

Дар таҳкурсии иродаи устувори сиёсати зиддикоррупсионии роҳбарияти оли кишвар як қатор қонунҳо ва санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ баҳри пешгирии фасод ва мубориза бар зидди он

қабул гардидаанд. Ҷунонҷӣ, соли 2005 Қонуни нави Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи мубориза бар зидди коррупсия» мутобик ба стандартҳои байналмилалӣ зидди фасод, Стратегияи муқовимат ба фасод дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2013-2020 ва дигар санадҳо.

Дар асоси Стратегияи муқовимат ба фасод дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2013-2020, бояд дар тамоми вазорату идораҳо ва мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ барномаҳои идоравии мубориза бо коррупсия бо назардошти соҳаи фаъолияти худ таҳия ва мавриди татбиқ қарор гиранд.

Аз гуфтаҳои боло ҷунин бар меояд, ки:

1. Фасод ин монеаи асосӣ дар роҳи рушди иқтисоди кишвар, пешрафти иҷтимоӣ, татбиқи муваффақонаи ҳуқуқ ва озодихоӣ инсон мебошад;

2. Фасод ба давлат, дастгоҳи идоракунӣ ва рушди минбаъдаи кишвар боварино шаҳрвандонро коста мекунад;

3. Фасод ба имконоти аҳоли дар амали намудани нақшаҳои муҳими ҳаёти монеаҳои сунъиро ба бор меорад;

4. Рушди қомилӣ соҳаҳои ҷудогона дар хоҷагии халқ халалдор ва боз хоҳад дошт.

Ҳамин тариқ, ҳаряки моро зарураст, ки дар Тоҷикистон шаклҳои ҳамкории ниҳодҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ оид ба муқовимат ба коррупсия, аз ҷумла ташаккули мафкураи зиддикоррупсионӣ дар байни табақаҳои гуногуни ҷомеа ва баланд бардоштани сатҳи фаъолнокии шаҳрвандон дар ҷараёни мубориза ва муқовимат ба коррупсия, гузаронидани таҳқиқотҳои иҷтимоӣ, ташкил намудани курсҳои таълимӣ зиддикоррупсионӣ, ташаккули фазои оштинопазирӣ ва фарҳанги зиддикоррупсиониро дар ҷомеа ба василаи ба роҳ мондани ҳамкории густардаи мақомоти давлатӣ бо ВАО ва амсоли инҳо пурзӯр гардонем. Ҳамаи ин ҷорабинҳое, ки амали шуда истодаанд идомаи қорҳои созандагӣ, ободкорӣ ва бунёдкории Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон мебошанд. Онҳо баҳри таъмини оромии ҷомеа, ҳаёти осуда ва хуррамии шаҳрвандони мамлакат ва ҳифзи ҳуқуқи озодихоӣ инсон ва шаҳрванд равона гардидаанд.

К. Карамалишоев,
омӯзгори кафедраи
фанҳои гуманитарӣ

Андешаҳо баъди тамошои филми мустанади «Ҳиёнат»

САБТИ ҲАҚИҚАТИ ТАЪРИХИ ГУВОҲ

Чанде пеш баъди паҳши силсилафилми мустанади «Ҳиёнат» тариқи шабақаҳои телевизионии ҷумҳурию маҳаллӣ нафарони касбу қори гуногун андешаҳои хешро атрофи бартарино муҳимияти он тариқи расонаҳо иброз намуданд, ки воқеан боиси эътироф аст.

Аз ҷумла муаллифи мақолаи «Ҳиёнат»- парда аз рӯи хоинон бардошт»- Ҷасур Мирзозода (Ҷумҳурият, 14.10.2020. № 204 (24 059) с.3) навиштааст: «Бароям муҳим нест, ки онро ки таҳия кардааст? Вале нишонрасу таъсирнок будани филмиро эътироф накардан мантқан ва инсофан дуруст нест. Дар маҷмӯъ, паҳши филми «Ҳиёнат» ба андешаи инҷониб барои тоҷику тоҷикистонӣ тантанавӣ адолат аст. Наҳзатиҳо ва нотавонбинони миллати тоҷик бояд дар назди қонун хатман ҷавоб гуянд то барои дигарон сабақ гардад.»

Дар навори ин филми мустанади воқеаҳои солҳои 90-уми асри гузашта, ҷанги таҳмили шаҳрвандист, ки ҷун таърихи гӯи талху хунин бо далелу аксу хуҷҷат ва шохидону шоходати

онҳо инъикос гардидааст. Ба он бовар ҳастам, ки ба дидани наворҳои ин филми мустанади бинанда бо ҳасрату надомат меғӯяд:

Ман аз бегонагон ҳаргиз нанолам,

Ки бар ман ҳар чӣ қард он ошно қард.

Ин маъниро Рустами Сухроб дар мақолаи худ «Ҳиёнати наҳзатиҳо». Аз ғаравгонӣ то қатли ҳазорон нафар. (Ҷавонони Тоҷикистон. 08.10.2020. № 41 (9675) с.8) ҷунин иброз намудааст. «Ҳиёнати ташкилоти террористии собиқ Ҳизби наҳзати исломӣ Ҳиёнат-тест, аз дигар Ҳиёнатҳо фарқкунанда. Одам метавонад ба бегонае Ҳиёнат кунанд, аммо ба давлату миллати худ Ҳиёнат қардан азимтарин бешарафӣ ва пасгтарин хислати инсонӣ маҳсуб меёбад.» Дар ҷомеаи муосир, ки ҷараёни марҳилаҳои ҷаҳонишавӣ идома дорад, ҳар лаҳза дигаргун шудани раванди зиндагӣ дар сайёра воқеаҳои гуногун меофаранд, паҳши филми мазкур алайҳи нотавонбинони миллати тоҷик аслиҳаест ва муқобили падидаҳои номатлуби сайёра терроризму экстремизм. Ҷуно-

не муаллифи мақолаи «Ҳиёнат»- оинаи ҳақиқатнамои таърих, Гулбахор Назирӣ ин маъниро хеле қомил иброз намудааст: «Дар филми «Ҳиёнат» ягон чизи бофтау ҳаёли нест. Аз ҳама асосиаш дар самти мубориза бо терроризму экстремизм аслиҳаи тавоно будани филми мазкур аст.»

Дар умум андешаҳои ҳама муаллифони мақолаҳо як садоро менамоянд. Ин ҳам бошад хушбӯро бедорӣ, худшиносӣ, сулҳу субот, ҳамдилию ҳамдигарфаҳмии инсонҳо. Ҷуноне дар андешаҳои ҷаҳонсози Пешвои миллат омадааст: «Инсонҳо дар робита ва пайванд бо ҷунон худогоҳӣ ва худшиносӣ бошанд, ки миёнашон ваҳдати назарҳо барои як зиндагии зебо ва башоратбахш эҳдо шаванд.» Ва мақсад аз ин садогоҳ, ин назарҳои муаллифони мақолаҳо ва ҳар нигоҳи сокини ин диёри нур ваҳдати назарҳост ва башоратбахши як зиндагии зебо.

Тағойгули Саъдулло,
қорманди Китобхонаи илмии ДТТ.

24 НОЯБР - РЎЗИ ПАРЧАМИ ДАВЛАТИИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

ПАРЧАМАТ ПАРАФШОН БОД, ТОҶИКИСТОНИ АЗИЗ!

Як нишони Ватан Парчам аст,
Шаъну шони Ватан Парчам аст.
Кудрати лашкар аз Парчам аст,
Шавкати кишвар аз Парчам аст.

Парчами давлатии Тоҷикистон рамзи истиклолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон, дустиву бародарии хамаи миллатҳои он ба шумор меравад. Ин рамзи давлатӣ шаҳрвандонро ба зиндагии ором, сулҳу осоиш ва талош ба хоҳири

хаёти арзанда, рушду нумуи хаматарафа ва соҳибхитиёриву соҳибдавлатӣ сафарбар менамояд. Аз ин рӯ, бо қарори Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон 24-уми ноябр ҳамчун Рӯзи Парчами давлатии мамлакат таҷлил карда мешавад. Парчам дар баробари Нишон ва Суруди миллий яке аз рамзҳои асосӣ, нишонаҳои соҳибхитиёрии давлат ба шумор меравад.

Воқеан Парчам дар фаъолияти давлатдорӣ, аз он ҷумла дар гузаронидани чорабиниҳои расмӣ ғайрарасмӣ давлатӣ, фарҳангӣ, варзишӣ, ҳамчунин, дар муносибатҳои байналмилалӣ ва дар ҳаёти ҳаррӯзаӣ ҳар як фарди ҷомеа мавқеъ ва нақши хоси худро доро мебошад.

Дар парчами давлатии мо рангҳои сурху сабзу сафед, ки аз покии дили ниёгон, сурхии хуни шаҳидон ва сабзии хати дафтари девони пешиниён маншаъ мегиранд, ҳамчун таҷассумгари мубориза барои озодӣ ва истиклол, бахту иқболи сафед, ояндаи дурахшон, сулҳу субот инъикос гардидаанд. Парчамро аз замони қадим дар ҷангу муҳорибаҳо парчамбардорон пешопеши лашкар мебардоранд ва ба дасти душман афтодани парчам нишони шикасту мағлубияти давлат ба ҳисоб мерафт. Ин қалима ба ин маънӣ дар адабиёти гузаштаи мо қорбурди фаровон дорад. Шоиста аст, Парчами давлатӣ ҳамчун муқаддасот ва рамзи миллии давлат мавриди эҳтиром ва қадриносии ҳар фарди миллат қарор бигирад.

Парчам ба сифати рамзи давлату миллат аз рӯзгори қадим мавҷуд буд ва аз ҳастии давлату миллат гувоҳӣ меод. Парчами нави давлатии Тоҷикистони соҳибистиклол 24-уми ноябри соли 1992 дар иҷлосияи 16-уми Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон чун рамзи ин кишвари соҳибистиклол дар Тоҷикистон ва дигар ақсои олам парафшонӣ мекунад ва ба оламиён аз мавҷудияти давлати тозаистиклоле бо номи Ҷумҳурии Тоҷикистон мӯжда медахад.

Шарифзода Нафисаи Умедҷон,
донишҷӯи курси 3-юми
ихтисоси 1-25-01-0711

ТОҶИКАМ МАН ТОҶИКИСТОН КИШВАРАМ

Дар нимаи дуҷуми солҳои 80-уми асри ХХ баъд аз саршавии равандҳои демократикунони ҷомеа дар ҷумҳуриҳои Иттиҳоди Шӯравӣ ҷунбишу созмонҳои миллий – демократӣ ба миён омаданд. Сиёсати истилоҳоти демократӣ ва махсусан “ошқорбаёнӣ”, ки аз ҷониби роҳбарияти Ҳизби коммунистӣ ба миён оварда шуд, имконият фароҳам овард, ки камбудҳои сиёсати коммунистии замони шӯравӣ оид ба вазъи иҷтимоиву сиёсӣ, иқтисодӣ ва фарҳангӣ роҳи халли худро ёбанд.

Ин буд, ки дар қатори дигар ҷумҳуриҳои собиқ Иттиҳоди Шӯравӣ, кишвари азизи мо низ истиклолият ба даст овард ва ҳар сол 9-уми сентябр ин ҷашни бузург дар саросари мамлакат бошукӯҳ таҷлил мегардад.

**Тоҷикистон марзу буми Оли Сомони ман аст,
Ҳоки покаш дар шабистони ман аст.
Тоҷикам ман Тоҷикистон кишварам,
Дар фазояш чун кабутар мепарам.**

Даврони истиклолият барои мо имкони воқеӣ овард, ки роҳи имрӯзу ояндаи миллат ва пешрафти минбаъдаи кишвари азизамон муайян карда шаванд.

Бо шарофати соҳибистиклолӣ асосҳои сохтори конституционӣ, меъёрҳои танзимкунандаи ҳаёти иқтисодӣ, иҷтимоӣ ва фарҳангии кишвар ривҷ гардида, пули миллий ба муомилот баромада, шиносномаи миллий дар арсаи ҷаҳонӣ эътироф гардид. Мо яке аз рукҳои асосии давлатдорӣ мустақил – Артиши миллий ва нерӯҳои сарҳадиро таъсис дода, хифзи марзу буми ватан ва сарҳади давлати худро таҳти назорати доимӣ гирифтм. Ҷунон ки Асосгузори сулҳу ваҳдати миллий, Пешвои миллат, Президенти мамлакат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон таъкид кардаанд: “Яке аз муҳимтарин дастовардҳои мо дар даврони истиклолият давлатсозӣ ва давлатдорӣ муносири миллий мебошад, ки моҳиятан шакли ҳуқуқбунёд, иҷтимоӣ ва дунявиро дорад”.

Зикр бояд кард, ки дар даврони истиклолият давлати ҷавони тоҷикон дар байни мамӯлики аҳолияш мусалмон ва умуман ҷомеаи ҷаҳони муосир мавқеъ ва манзалати хос пайдо намуд. Суҳанронҳои Президенти мамлакат, Пешвои муаззамии миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар ҷаласаҳои бузурги байналхалқии давлатҳои аъзои Конфронси исломӣ, ҷонибдорӣ сарвари давлати мо аз покизагии дини мубини ислом ва расму оини миллию зарбаи саҳт задани ӯ ба даъвогарони ҳамбастагии дини ислом бо терроризму экстремизми байналмилалӣ, ҳамкориҳои мутақобилан судманд бо мамӯлики гуногуни олами ислом аз он шаҳодат медаханд, ки имрӯз Тоҷикистони соҳибистиклол аз зумраи давлатҳои озоду ободест, ки дар он баробари расму оини миллию мардумӣ анъанаҳо ва маросимҳои динӣ риоя мегарданд.

Тавассути истиклолият Тоҷикистон тоҷикони ҷаҳонро бо ҳам овард ва дари худро ба ҳаммиллатони бурунмарзӣ боз намуд. Самараи неки истиклол аст, ки имрӯз Тоҷикистон дар дунё чун давлати сулҳу сулҳпарвар шинохта шудааст. Таҷрибаи сулҳи тоҷикон-манбаи омӯзиши сулҳу ҳақиқат, ки ин боиси ифтихори ҳар яки мо аст. Истиклолият барои мо рамзи олии Ватану ватандорӣ, бузургтарин неъматҳои давлатсозии давлатдорӣ мустақил, қору пайқорҳои пайғиронаи созандагӣ, азму талошҳои фидокоронаи расидан ба истиклолияти сиёсӣ, иқтисодӣ ва фарҳангиро омӯзонда, меъёрҳои ҷомеаи шаҳрвандиро таҳким бахшид ва дар як вақт ҳаёти озодонаи ҳар фард ва олитарин дараҷаи бахту саодати воқеии миллатро таъмин намуд.

Истиклолият барои мо нишони барҷастаи пойдеории давлат, бақои симои миллат, рамзи асолати ҳувият, идеалу ормонҳои таърихӣ, шиносномаи байналмилалӣ ва шарафу эътибори ба ҷаҳони мутамаддин пайвастании кишвари соҳибистиклоли Тоҷикистон мебошад.

Шарифзода Нафиса,
донишҷӯи курси 3, ихтисоси 1-25010711a2

THE NATIONAL FLAG DAY

The national flag of Tajikistan was adopted in November 1992, replacing the flag of the Tajik Soviet Socialist Republic of 1953. The flag of Tajikistan is a horizontal tricolor of red, white and green with a width ratio of 2:3:2, charged with a crown surmounted by an arc of seven stars at the center. The tricolor preserves the choice of colors in the former Tajik Soviet flag, as well as the 1:2 proportions.

The flag day is celebrated on November 24, which is the day it was officially adopted.

The flag of Tajikistan is a tricolor of red, white, and green. The red represents the unity of the nation as well as victory and sunrise. The red also serves as symbolism of the former Russian and Soviet eras,[5] the workers,[6] and the warriors who sacrificed their lives to protect the land.[7] The white represents purity, morality, the

snow and ice of the mountains, and cotton.[2][8][9][10] The green represents the bountiful generosity of nature, fertile valleys, the religion of Islam, and the celebration of Navruz. Other interpretations of the colors state that the flag symbolically unifies the people of Tajik society, with the red stripe representing the manual labour class, the white stripe representing the intellectual worker class, and the green representing the agricultural class living in Tajikistan's rural or mountainous regions

While the red and green stripes on the top and bottom are equal in size, the center stripe is one-and-a-half times that of the others.

The crown and stars are set in a rectangle taking up 80% of the white stripe's height. The crown represents the Tajik people, as the name Tajik is connected with Persian taj

«crown» in popular etymology. The flag of Tajikistan features seven stars due to the significance of the number seven in Tajik traditional legends, representing perfection and happiness. According to traditional belief, the heavens feature seven mountains and seven orchard gardens with a star shining above each mountain.

The Seven Stars on the National Flag meaning these regions

1. Sogd
2. Zeravshan
3. Gissar
4. Rasht
5. Vakhsh
6. Khatlon
7. Badakhshan

Done by students of 1st course: Karimiyon Anushervon
Qosimzoda Muhammadjon
English teacher: Shamsova B.Q.

РОҶ БА СӢИ ВАҲДАТ

Агар мо ба олами атроф нигарем мебинем, ки он пур аз ихтилофу бетахаммулӣ ва ҷудоноҳаст. Сабаб чист? Ҷаро одамон, кишварҳо бо ҳам дар сулҳу осоиш зиндагӣ карда наметавонанд? Ҷангҳо чӣ тавр ба вучуд меоянд? Ҷаро ҷинояткорӣ мавҷуд аст? Зулм дар оилаҳо аз кучо пайдо мешавад? Ҷаро ваҳдати комил ханӯз ҳам барои бархе аз кишварҳо армони дастнорас аст?

Ба назар чунин менамояд, ки дар назди инсоният масъалаҳои бузургу гуногун истодаанд, ки аз онҳо умумияте ҷустан бефоида аст. Вале агар ба ҳаводиси рӯзгор амиқтар назар андозем, мебинем, ки ҳамаи масъалаҳо аз як сарчашма пайдо шудаанд — одамон дар ботини худ ҳамоҳангӣ пайдо карда наметавонанд ва ин ихтилофи ботинӣ дар муносибатҳои одамони дигар, пеш аз ҳама дар оилаи худ, берун мезанад. Одамоне, ки ҳамоҳангӣ ботинӣ ва ваҳдати муҳаббатро дар оила намедонанд, худро чун шахсият пурра зоҳир карда наметавонанд ва ҳар муносибате, ки эҷод кардан мехоҳанд ба ин ё он дараҷа зараровар хоҳад буд. Оилаҳо, ки бо ихтилофҳои дохилӣ пора гаштанд, ҷомеаи устуворро эҷод карда наметавонанд ва тадричан қадам ба қадам ихтилофҳои дохилӣ амиқтар мешаванд, инкишоф меёбанд, дар ҷомеа бетартибӣ калонро ба вучуд меоранд; ниҳоят ин боиси сарзадани ихтилофҳо дар сатҳи ҷаҳонӣ мегардад.

Одамони зиёде кӯшидаанд, ки дар дунё ваҳдат ба вучуд оранд. Вале мо мисли пештара аз дарёфти ин мақсад то дараҷае, ки дил мехоҳад, дурем. Аксаран сиёсатмадороне, ки масъулияти тақдирӣ мамлакатро ба уҳдадоранд, дар он ақидаанд, ки неқаҳволии умумиро дар сурати барқарор намудани қонуни муқаммале, ки муносибатҳои байни кишварҳо ё дохили ҷомеаро танзим созанд, ба вучуд овардани низоми пухтаи сиёсӣ ё ташкилоти иқтисодии давлатӣ таъмин кардан мумкин аст. Вале танҳо бо ин роҳ рафта сулҳу ҳамоҳангӣ ҳақиқиро ба даст овардан муҳол аст. Шояд, мо барои ҳалли масъалаҳои гу-

ногун кӯшиш намуда, пай намебарем, ки решаи онҳо хеле амиқанд? Он гоҳ ҳама саъю кӯшиши мо кори боғбони бехунарро менамояд, ки ҳар ҳафта алафҳои бегонаро нест кардани шуда бо қайчӣ навдаҳои онҳоро мебарад, вале боз ҳам бештару анбуртар мешаванд. Равшан аст то он даме ки ба ин ҳаваскори бехунар фаҳмонда нашавад, алафҳои бегонаро бояд бо решааш канд, ҳамаи кӯшишҳои ӯ ҳеч самаре нахоҳад дод.

Шояд пеш аз он ки дар бораи ҳамоҳангиву ваҳдат дар сатҳи ҷаҳонӣ сухан ронем, зарур аст ихтилофҳоро дар дили худ баргараф намоём? Охир дар ниҳояти амр дунё аз мо, шахсиятҳои ҷудоғона, ки бо ҳам дар як сайёра зиндагӣ мекунем, иборат аст.

Роҳи мо ба сӯи ваҳдат аз дастёбии ваҳдат дар худ, эҷоди худ ҳамчун шахсияти муқаммалу ҳамоҳанг шурӯъ мешавад. Асри ХХ табодулотҳои зиёде хунинро медонад ва ягона чизе, ки моро зарур аст, табодулотҳои дилхо мебошад, зеро наҷодпарастӣ, бетахаммулӣ, ҷангҳо, қашшоқӣ, бадӣ, ҳамаи ин аз дили инсон ибтидо мегардад. Бинобар ин, мо бояд роҳеро пайдо намоём, ки чӣ тавр дар дили худ нафратро ба муҳаббат иваз кунем. Фақат он гоҳ дунёи мо бехтар мегардад.

Чӣ тавр метавон чунин ваҳдатро ноил гардид, инсоне шуд, ки ихтилофҳои ботиниро намедонад? Фаҳмидани он, ки роҳи ягонаи тағйир ин ҷаҳон, баргараф кардани зишти ҳукмфармо, ин рушди некӣ дар ботини ҳар шахсият аст, як тарафи масъала мебошад, тарафи дигари масъала бошад аз фаҳмиш бо хиралмандиву бурдборӣ худро ҳамчун инсонии ҳақиқӣ эҷод намуда, ба ҳаёти воқеӣ гузаштан аст.

Осоиш дар ботини мо аз ваҳдати рӯҳу тан сар мешавад. Ваҳдати рӯҳу тан чӣ маъно дорад? Асоси амалӣ гаштани ҳар гуна хоҳишҳои мо ваҳдати тану рӯҳ аст. Инсоне, ки ба ин ҳамоҳангӣ ботинӣ муваффақ шудааст, барои одамони атрофи худ шахсияти обрӯманде мегардад. Одамоне, ки рафторашон бо роҳнамоии шууру вичдон сурат мегирд, ҷомеаи устуворро бунёд хоҳанд

кард.

Сиришти инсоният ду ҳадаф дорад: яке барои пешбурди ҳаёти инкишофи шахсиятамон равона шудааст, дувум ба хидмати одамони дигар алоқаманд буда, баҳри бехбудии аҳволи дигарон аст. Роҳ ба сӯи ваҳдат аз дарёфти ҳамоҳангии ин ду ҳадаф оғоз меёбад. Роҳи хидмат ба одамони дигарро пеш гирифта, мо ба таври табиӣ характери худро ба сӯи некӣ инкишоф медиҳем. Ба дигарон мадад расонда, барои бехбудии оилаи худ, кишвар, тамоми инсоният зиндагӣ карда, дар айни замон мо метавонем худро ҳамчун шахси пурра ошкор намоём, он имкониятҳои ноҳадиро эҷодиеро, ки ҳар яке мо дорем, таҷассум созем...

Оила фақат шахсияти ҳамсаронро инъикос менамояд. Агар шавҳар ё зан худхош бошанд ва фақат барои қонеъ соختани хоҳишҳои худ андеша намоёнд, дар он оила ногузир ихтилофҳо ба вучуд меоянд ва фарзандоне, ки аз онҳо ба дунё меоянд, аз падару модари худ тарзи ҳаёташонро мерос мегиранд. Вале агар зану шавҳар барои бехбудии дигарон зиндагӣ кунанд, фарзандони онҳо мувофиқи усулҳои муҳаббати ҳақиқӣ зиндагӣ мекунанд ва дар оилаи онҳо армони ваҳдат таҷассум мебошад. Охир ваҳдат дар муносибат чист? Ин пайдо кардани ҳамоҳангии байни хоҳишҳои худ бо хоҳишҳои одамони дигар аст; ғамхорӣ ба якдигар, пуштибониву мадади ҳамдигар аст. Чунин анъанаҳоро аз падару модарон омӯхта, фарзандон ба атрофиён бо муҳаббату ҳурмат муносибат мекунанд. Аз ин рӯ, оила маркази ҳамоҳангии ваҳдат барои атрофиён ва ҷомеа аст.

Ҳамин тавр, роҳи ваҳдат дар тамоми ҷаҳон аз шахсият шурӯъ шуда, пайи ҳам дар оила, ҷомеа ва давлат бозтоб меёбад ва ба амалӣ шудани армони ваҳдати умумӣ мерасад.

Сарчашмаи муҳаббат Офаридгор аст. Агар ҳамаи одамони ба як чиз имон меоварданд ва дар байни миллатҳо ҳеч фарқе намебуд, ин олам чӣ қадар дилгиркунанда мегашт. Хушбахтона, дарёфти ваҳдат дар асоси гуногунрангӣ имконпазир аст. Ҳатто барои он ки ваҳдат паид ояд, гуногунрангӣ зарур

аст.

Дар сатҳи умумияҷаҳонӣ фақат муҳаббати падару модар метавонад сулҳи пойдори байни миллатҳоро эҷод намояд.

Динҳо ва миллатҳои гуногунро бо гулбаргҳои як гул ва ё ба ангуштони як даст монанд кардан мумкин аст.

Соли 1992 дар Сеул Анҷумани сеюми динҳои ҷаҳонӣ баргузор шуд, ки дар он намоёндагон аз 41 мамлакат чамъ омаданд. Ширкаткунандагони Анҷуман ҳадафи чамъ омадани худро ин тавр муайян намуданд: “Дар маркази давраи мо зарфе бо хоки ҳамаи китъаҳои замин ва гулдоне истодааст, ки дар он оби рӯду уқёнусҳои сайёраи мо омехта шудааст. Андешаҳо, гуфтор, рафтор ва рӯҳи одамони ин ҷо, дар ин Анҷуман монанди ин обу хок як ҷо чамъ омадааст, зеро мо ҳама — як оилаи инсоният ҳастем.”

Саъдии бузургвор фармудааст:

**Бани одам азъои якдигаранд,
Ки дар офариниш зи як гавҳаранд.**

Хулоса, мо ҳақ надорем нисбат ба халқи худ ҳақношинос бошем. Вале агар бихоҳем, ки дар олам бе ҷанг, бе оштинопазирии наҷодиву миллӣ ва динӣ зиндагӣ кунем, ин кофӣ нест. Моро зарур аст, ки арзёбиво эҳтиром ва дӯстдорӣ фарҳангҳои дигарро низ биомӯзем, чунин аст роҳ ба сӯи ваҳдат.

Худованд офарандаи ваҳдат аст, пас Шумо ба дунё бо айнаки ваҳдат назар кунед...

Ба таъбири халқ:

Ҳамдӣ аз ҳамзабонӣ бехтар аст...

**Абдурахими Абдуллоҳ, и.в. дотсенти
кафедраи фанҳои гуманитарии
Донишгоҳи технологияи
Тоҷикистон**

БА КОРОНАВИРУС ҶОЛИБ МЕШАВЕМ, АГАР...

Ачиб аст, ки баъзан берун аз ихтиёр ҳодисаву воқеаҳои ғайриҷамъдорӣ рух медиҳанд, ки инсоният ҳеч мунтазираш нест. Ҳамаи он чӣ, ки ғайриҷамъдорӣ, ногаҳон рух медиҳад интизораш нестем, ҳолати фавқулода махсуб меёбад. Маҳз чунин як рӯйдоди нохуш- «Коронавируси нав ё COVID-19» болои сари тамоми мардуми ҷаҳон омадааст, ки инсон дар рӯ ба рӯйи он алҳол то андозае очиз аст. Мутаассифона, ин вабои аср ба ҷумҳурии мо ҳам омад ва нафарони зиёде ба он мубтало гардида, чандин нафар аз ин беморӣ ба ҳалокат расиданд.

Муқобили чунин ҳолати фавқулода ба пуррагӣ дар омодабӯш қарор доштан ғайриимкон аст ва як чизро бояд таъкид намуд, ки гарчанде мо садди роҳи ҳолати фавқулодаро ба пуррагӣ гирифта натавонем ҳам, дар ҳолати омодагӣ қарор доштани мо метавонад зарари мерасидаро то андозае кам намояд. Дар ин самт тамоми кишри ҷомеа бо “душман”-и ноайён дар набарданд. Яке бо роҳи маблағгузорӣ, дуввумин бо роҳи кумаки хайриявӣ ва та-

бибон бошанд рӯ ба рӯ бо ин вирус “мечанганд”. Тоифаи дигари ҷамъият низ ҳаст, ки имкони чунин дастгириҳоро надошта бошанд, ҳам кӯшиш ба ҳарч медиҳанд, ки тавассути сухани нарму тасаллобахш якдигарро дилбардорӣ намуда, дар муқобили ин бемории фарогир истодагари намоёнд.

Илми тиб собит намудааст, ки андак бемориро ваҳму тарс, ки боиси суст гардидани иммунитет мешавад, охиста-охира ба ҳуруҷ ва беморихо марговар бурда мерасонад. Дар сурате, ки «Коронавируси нав ё COVID-19» душ-

мани андак нест, бояд инсон дар муқобили он неруи қавӣ дошта бошад.

Бояд қайд намоём, ки аз нахустин рӯзҳои зуҳури ин беморӣ дар қаламрави кишвар, тибқи дастуру супоришҳои Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон - Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон, ҷихати пешгирии он аз сӯйи Ҳукумати мамлакат чораҳои мушаххас андешида шуданд. Ситоди умумичумхуриявӣ доимо-амалкунанда ба фаъолият шурӯъ кард ва дар заминаи он, ба хоҳири монъе шудан

дар густириши ин беморӣ, дар шаҳру навоҳии мамлакат ва пойтахти азизамон Душанбе-шаҳр ин гуна ситодҳо таъсис ёфтанд. Ситодҳои ташкилшуда бо ҷалби мутахассисони соҳаи тиб аз тариқи васоити ахбори омма, садовусимо, оид ба вируси Корона ва роҳҳои пешгирӣ аз гирифтани ба ин беморӣ маълумот ва тавсияҳо пешниҳод намуданд. Тамоми шаҳрвандони аз ҳориҷи кишвар воридшуда, ба карантини муваққатӣ ҷалб мешуданд.

Дар тамоми бозору марказҳои савдо, қорхонаву муассисаҳои давлативу ғайридавлатӣ, маҳаллаҳо, кӯчаву хиёбонҳо, истгоҳҳои нақлиёти мусофирбар ва дигар маконҳои ҷамъиятӣ-ҷараҳӣ безаргардонӣ, таваҷҷути маҷбури махсуси кимиёвӣ ба роҳ монда шуд. Бемористонҳо дар саросари кишвар, бо таҷҳизоти ҳозиразамони тиббӣ муҷаҳҳаз шуда, дар шаҳри Душанбе беморхонаи махсуси табобатӣ ба фаъолият шурӯъ кард.

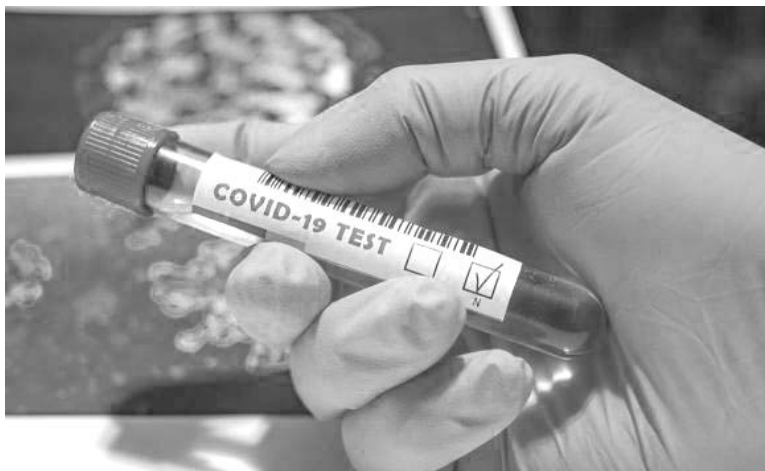
Натиҷаи ин ҳама чорабиниҳои саривактӣ буд, ки дар кӯтоҳтарин фурсат садҳо нафар сироятфтагон

ин бемориро сабук пушти сар карда, шифои комил ёфтанд ва аз бемористонҳо ба хонаҳои худ баргаштанд.

Рӯз то рӯз шумораи гирифтронии коронавирус коҳиш меёбад ва рӯзе мерасад, ки мо тоҷикистонӣ аз ин вабои аср раҳо меёбем. Танҳо бо устувории матонат амалӣ намудани тавсияҳои табии-мутахассисони соҳаи тиб ва иттиҳоди ҳамбастагӣ дар атрофи роҳбарияти олии кишвар метавонем ба он пируз гардем ва комёбиҳоямонро афзун гардонем. Амали мо мусоидат ба нерӯҳои беҳдошти кишвар буда, риояи тавсияҳо дар роҳи пешгирии ин оризаи номатлуб кори хайру савоб хоҳад буд.

Муҳимтар аз ҳама мо набояд ба тарсу воҳима дода шавем, зеро тарсу воҳима яке аз сабабҳои асосии мубтало гаштан ба ин беморист. Бояд ба худ бовар дошта бошем ва бо риояи масофаи иҷтимоӣ ва қоидаҳои санитарии эпидемиологӣ худро ва атрофиёнро аз ин беморӣ ҳифз намоём.

**Ш Абдуллоев,
муаллими калони фанҳои
мудоғибаи граждании ДТТ**

МУСИҚИ ВА ҶАҶЛ

Олимони Британияи Кабир ба одамони синну солашро гуногун бо як савол мурочиат намуданд: “Ҷаҷро чӣ тавр мағлуб менамояд?”

78 фоизи одамон иброн доштанд, ки барои мағлуб намудани ҷаҷл шунидани сурудиҳои дӯстдошта ба онҳо ёрӣ мерасонад. Мувофиқи маълумот, замоне, ки рӯҳияи одам аз шунидани нотаҳои аввалини мусиқии дилписанд тағйир меёбад, дар чехрааш табассум гул мекунад.

Таҳияи Матлубаи Абдуқаҳҳор

5 ФАКТИ АЦИБ

АЗ ХИЗМАТИ ҲАРБӢ

1. Мухлати хизмати ҳарбӣ дар Ҷумҳурии Халқии Демократии Корея аз 5 то 12 сол аст. Он аз 17 – солагӣ шурӯъ мешавад ва қад даъватшаванда бояд аз 142 см паст набояд.

2. Дар Чин даъват ба хизмати ҳарбӣ ҷиддист, зеро талабгориҳои ниҳоят зиёданд. Шахсе, ки сигор мекашад, диндор аст, ё танаш холқубӣ шуда бошад, аз ҳаққи хизмат маҳрум мешавад. Ҳатто қасоне, ки одати хӯроккашӣ доранд, ба хизмати ҳарбӣ ҷалб намегарданд.

3. Дар Исландия, Ҳаити, Гренландия, Коста – Рика ва Панама расман ба хизмати ҳарбӣ даъват намекунад. Хизмат дар артиш ихтиёрӣ ва шартномавист.

4. Дар Австралия шахрвандонро танҳо дар ҳолати сар задани ҷанг ба хизмати ҳарбӣ даъват хоҳанд кард.

5. Дар Исроил барои бонувон хизмати ҳарбӣ ҳатмист.

Таҳияи Бузургмехри Баҳодур

ҚУВВАОЗМОЙ БО НАҲАНГ

Дорандаи 28 медали бозихои олимпӣ Майкл Фелпс (ИМА) дар шиноварӣ ба масофаи 100 метр ба наҳанги (акулаи) одамхӯр сабқатро бохт.

Ягона дар таърих қаҳрамони 23 – каратаи олимпӣ оид ба шиноварӣ Майкл Фелпс пас аз бозихои Рио – де Жанейро, соли 2016 қорномаи варзишии худро ба итмом расонда, тасмим гирифт, ки бо ташкили шиноварии пештозақ бо наҳанг ба сатҳи нав барояд.

Алорағми эродҳои зиёд мусобика баргузор гардид. Шиноварӣ дар соҳилҳои халиҷи Моссел (Африкаи Ҷанубӣ) сурат гирифт.

Ҷиҳати андак ҳам бошад, баробар кардани шароити рақибон ба варзишгар либоси махсус – гидроқостюм ки суръатро меафзояд, пӯшонданд. Вале ин ҳам ба варзишгар кумак накард. Наҳанг масофаи 100 метрро дар 36,1 сония шино намуд. Майкл бошад, дар 38,1 сония.

Таҳияи Раҷабали Исматуллоев

ЧӢ ХЕЛ “АБЛАХ”

КАПИТАН ШУД?

Подшоҳи рус Николай одатан шабҳо гашта, шахсан худаш аз дилбонгоҳҳо дидан мекард. Дар чунин як нимшаб прапоршике шоҳро пешвоз гирифта, ба ҷойи даст ба чаккаи сар бурдан, нимтаъзим салом медиҳад.

- Ту аз кадом дилбонгоҳ? – мепурсад Николай.

- Аз “ДЕПО” шоҳам.

- Аблах! Магар “депо” сар ҳам мекунад?

- Дар назди Шумо ҳама сар ҳам мекунад, Аълоҳазрат, ман – ку як прапоршике хурдакам.

- Аз гуноҳат гузаштам, капитан, – мегӯяд подшоҳ, ки аз афташ лутфи аскар хушаш омада буд.

Аз русӣ тарҷумаи Фараҳзод Қурбоналӣ

ЛЕВ ТОЛСТОЙ

АЗ ҲЕЗУМКАШӢ ТО МӢЗАДӢЗӢ

Нависандаи бузурги рус шудгори замин, алафдаравию ҳезумшиканиро дӯст медошт. Чуноне ки шарҳиҳолнависон дар маъхазҳо овардаанд, вай ин қорхоро на фақат барои муҳаббат доштаниш ба ҳаёти одии деҳқонӣ анҷом меод, балки мехост ҳаста шуда, шабона ба роҳат хоб равад. Ба ин хотир,

рӯзона бо ғайрати тамоми қор мекард.

Ба ҷуз аз ин, дӯштани мӯзаҳоро барои тухфа қардан ба дӯстон меписандид. Мӯзаҳои дӯхташро ба дӯстон, шиносҳо ва хешовандонаш ҳадия мекард. Михаил Сухотин, домоди дворянинаш ёдовар шудааст, ки боэҳтиёт армуғони дӯхтаи падарарӯсашро дар рафи китобҳо, дар паҳлуи асари “Ҷанг ва сулҳ” нигоҳ медорад.

Таҳияи Иронбӣ Мӯсозода

ТӢҶҶАИ ФАВҚУЛОДА

Маҳатма Ганди ба қатора савор шудани буд, ки ғайриҷашмдошт аз пояш як токи туфлиаш ба болои роҳи оҳан афтод. Ҳарчанд кӯшиш кард, ки онро гирад, аммо натиҷа ҳосил нашуд. Зеро дар ин вақт қатора ба ҳаракат даромада буд.

Ганди оромона токи дуҷуми туфлиашро аз пой бароварда, дар он дастхате гузошту наздики токи аввал андохт. Вақте аз ӯ пурсиданд, чаро ин тавр кард, бо табассум гуфт:

- Ин токи туфлӣ ба он бечорае, ки токи аввалро меёбад аз ҷониби ман тухфа мешавад

Таҳияи Гулнисои Саъдоншо

АЗ НАВИСАНДАИ ОДӢ

ТО МИЛЛИАРДЕРИ

САТҶИ ҶАҶОНӢ

Эдинбург Ҷоан Роулинг, нависандаи фаронсавӣ, соли 1995 нахустин асари худро бо номи “Ҳарри Потер ва санги фалсафӣ” барои наҷр ба 12 наҷриёт фиритод. Мутаассифона, ҳама ҷопи ин асарро рад намуданд. Танҳо дар соли 1997 наҷриёти “Блумсбер” ин китобро ба маблағи 4000 доллар харид кард.

Айни ҳол, 7 асари ӯ бо номи “Сеҳргар Ҳарри Потер” бо 70 забони дунё тарҷума шуда, 400 миллион нусхаи он дастраси хонандагон гардидааст. Эдинбург Ҷоан баъди ба даст овардани маблағи зиёд дар таърих аввалин миллиардере гардид, ки аз фуруши осори ҷопӣ сарват ба даст овардааст.

Таҳияи Гулнисои Саъдоншо

ҶОӢНИКИ ҚАДИМА

БА 1,3 МИЛЛИОН

ДОЛЛАР ФӢРУҶТА ШУД

Сокини Дорсет ном мавзеи Британияи Кабир ҷойники кӯхнаи дар хонааш давоми солҳо зери ҷанг ҳибдаро миллион фунт стерлинг фурухт. Дар ин бора Агентии иттилоотии “The Mirror” хабар додааст.

Ӯ ба хона барои баҳогузориҳои ашӣи нодарқор ва кӯхна аз ширкати музоядаи “Duke’s Auctioneers” қоршиносоро даъват менамояд. Мутахассис ҷойники дар тоқча бударо дида, хоҳиш менамояд, ки баҳогузориҳо аз он сар кунад. Баъд аз дидани муҳри қабуди зери ҷойник онро барои экспертизаи муфассал бо худ мебарад.

Маълум мешавад, ки ҷойник ашӣи антиқӣ ва киматбаҳо буда, дар миёни солҳои 1735 – 1796 шахсан барои императори Хитой Сянлун сохта шудааст.

Бозёфт ба музояда гузошта шуда, ба маблағи 1,04 миллион фунт стерлинг (тақрибан 1,3 миллион доллар) фурухта шуд.

Таҳияи Муҳаммадраҷаб Бердиёров

МУРОҶИАТҶОӢ

ҶАӢРИОДИИ БЕМОРОН

57 САДДОЛЛАРА ДАР МЕӢДА

Яке пулро дар ҳамён нигоҳ медораду дигаре дар бонк. Аммо Сандра Миленаи қолумбиягӣ роҳи нави ҳифзкунии онро кашф кард. Ӯ меъдашро ба ҳазина табдил дод.

Зан маблағро барои саёҳат ҷамъ оварда буд, аммо байни ӯву шавҳараш муноқишае бархосту аз сари қаҳр 9 ҳазор долларро фуру бурд. Баъд аз муруҷиат, табии бон тавонистанд танҳо 57 саддолларро берун оваранд. Боқимондааш, аллақай дар қислота ҳал шуда буд.

Таҳияи М. Қодирова

ИРОДАИ ҚАВӢ

КАФИЛИ МУВАФҶАҚИЯТҶОСТ

Соли 1912 дар шаҳри Стокгольми Шведсия бозихои олимпӣ баргузор гардиданд, ки дар он варзишгари амриқой Чим Торп ҳамагонро ба ҳайрат овард. Дар ин бозихо Торп ду медали тиллоро дар намуди варзиши панҷҳарба ва даҳҳарба ба даст овард. Аҷибаш ин аст, ки ду соат қабл аз оғози мусобика пойафзоли варзишии ӯро дуздиданд. Ин ҳолат Торпро рӯҳафтада накард ва бо иродаи қавӣ пойафзоли қаси дигар, ки андозааш гуногун буд, қувваозмоӣ намуда, муваффақ ҳам шуд. Дар анҷоми бозӣ Шоҳи Шведсия Густав V ҳангоми тақдими медали тилло ба Торп чунин гуфт: “Ҷаноб, шумо варзишгари бехтарини ҷаҳонед!”. Торп бошад, ба пойафзоли пӯшидааш назар карду хоксорона ҷавоб дод: “Ташаккур шоҳ”.

Таҳияи Гулнисои Саъдоншо

ШОҶРОҶИ ОҶАНӢ

Амриқо аз бунёди роҳҳои асфалтӣ қариб пураа даст қашида, акнун фақат шоҳроҳҳои оҳанӣ месозад. Фақсии ин роҳҳо назаргир буда, онҳо метавонанд даҳсолаҳо бе навсозӣ хизмат кунанд. Ҳатто снарядҳои тӯпҳои 10 – 15 сантиметра наметавонанд ба ин роҳҳо осеб расонанд. Маблағ барои сохтмони чунин роҳҳо аз ҳисоби фуруши автомобил ва харидани рақами мошин ҷамъоварӣ мешавад. Ба ҳисоби миёна амриқой барои харидани мошин 75 доллар (изофапулӣ барои роҳ) ва барои гирифтани рақам боз ҳамин миқдор пул сарф мекунад ва ин маблағро пураа барои сохтмони роҳҳо сарф мегарданд. Агар ба ҳисоб гирем, ки дар Амриқо пайваста то 23 миллион мошин дар гардиш асту амриқоӣҳо зуд – зуд иваз кардани мошинро дӯст медоранд, миллиардҳо доллар ҷамъ меояд.

Таҳияи Мавлуда Одинаева

ҶЕК БА ҶОӢ ПУЛ

Амриқоест нест, ки ҳисоби бонкӣ надошта бошад. Ҳатто қорманд ё хизматчиӣ нодортарин ҳам аз хурдӣ ҳисоби ҷорӣ бонкӣ дорад. Қӯдак вақти ба синфи як қадам гузоштан аз шӯбаи бонкии ба ин мавзеъ хизматрасон ҳисоби хурдтарини бонкӣ мегирад ва ҳамаи устодон ба ӯ ҷамъ овардани пулро талқин мекунад. Масъули бонк мохе як ё ду бор ба қӯдак ҳисоби ҷориро ёдрас ва иловаҳои ҳатто хурдтарини ҷандсентаро зам мекунад. Барои қариб ҳама қору чиз (пардохти ҳаққи барқ, об харидани молу маҳсулот...) ба ҷой пул маблағ бо чек пардохта мешавад.

...Ва аз ин ҳисоб давлат ҳамеша соҳиби триллионҳо доллар пули нақд аст.

Таҳияи Манзура Шамсова

ҶУНАРМАНДОНИ

МАШҶУРИ ҶОЛЛИВУД

ЛЕОНАРДО ДИ КАПРИО

Леонардо Де Ка-

прио дар шаҳри Лос –

Анҷелеси иёлати

Калифорния (Ам-

риқо) ба қамол рас-

ида, бо офаридани

нақши асосӣ (Ҷек

Доусон) дар фил-

ми “Титаник” дили

ҳазорон – ҳазор

муҳлисонро тасхир

намуд ва маҳбуи

бинандагон гардид.

Аҷодош аз табори

славянҳо буда, ҷун

муҳочир дар Олмон

зиндагӣ қардаанд.

Баъдтар хонаводаи

Леонардо дар яке аз

маҳаллаҳои ноободи

Лос – Анҷелес иқомат

доштанд. Модараш барои

таъминоти рӯзгор ва баро-

варда намудани хостаҳои

писараш дар ҷанд ҷо

қарда, нисфишабӣ ба хона

бармегашт. Дар синни

14 – солагӣ наврас аз

қард, ки хунарманди ово-

зодор шуда, оиларо аз

бенавоӣ раҳонад. Дар

аввал дар ширкати

рекламавие қор ёфт.

Зоҳири зебою

заҳматқаринии навҷавон

роҳбари ширкатро дар

тааҷҷуб гузошт. Ҳамин

буд, ки ӯро барои ҳамроҳ

бо хунарманди шинохтаи

амриқой Роберт Де Ниро

нақш бозидан дар филми

“Ҷаёти ин ҷавон...” даъват

қард. Он вақт Леонардо 19 –

сола буд. Офаридани

ин нақш қалиди дарқушои

бахти ӯ гардид. Билохи-

ра, ҳаёти ӯ шукӯху манзала

ти тозае қасб қард.

Таҳияи Иронбӣ Мӯсозода

ЗАН САРЧАШМАИ МАЪРИФАТ

Чанде пеш дар Донишгоҳи технологияи Тоҷикистон тахти ҳамин ном ҳамошиш баргузор гардид.

Дар ҳамошиш сардори Раёсати кор бо занон ва оилаи Мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии шаҳри Душанбе Заррина Зухурова, мутахассиси хонаи ақди никоҳ Камолаҳон Исмоилова, муовинони деканҳои факултетҳо ва донишҷӯдӯхтарони дар ҳобгоҳи донишгоҳ иқоматкунанда иштирок доштанд.

Чорабиниро муовини ректор оид ба корҳои тарбиявӣ З. Юсупова оғоз намуда, меҳмононро хайрамақдам гуфт ва суҳанро ба Заррина Зухурова вогузошт. Мавсуф дар бораи барпокунии ва парокандашавии оила, тарзи дурусти истифодабарии телефонҳои мобилӣ, тақлиди либоспӯши ва дар бораи ри-

ояи тартибу интизоми духтарон харф зада, диққати иштирокдоронро бо мисолу маслиҳатҳои муфид ба худ чалб намуд.

Комилаҳон Исмоилова низ зимни суҳанронӣ аз хусуси парокандашавии оилаҳои ҷавон, эҳтироми хонаводаи шавҳар, пеша кардани сабру таҳаммул дар зиндагӣ, ҳуқуқ, омода намудани духтарон ба зиндагии мустақилона ёдовар шуда, ба аҳли толор дастуру маслиҳатҳои муфид доданд.

Дар хотимаи ҳамошиш З. Юсупова ба меҳмонон барои таширф овардан ба донишгоҳ ва маслиҳатҳои судмандашон аз номи раёсати донишгоҳ изхори сипос намуд.

Н. Комилова, мудри бахши кор бо занон ва духтарон

БА ПЕШВОЗИ 30 – СОЛАГИИ ИСТИҚЛОЛИЯТИ ДАВЛАТИИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

Мо бо заҳмати аҳлонаи худ бояд то ҷашни бузурги миллимон пойтахти кишвари азизамонро ба шаҳре табдил диҳем, ки он воқеан боиси ифтихори қулли мардуми мамлакат ва макони дида-ниву дӯстдоштаи меҳмонону сайёҳон гардад.

Эмомалӣ Раҳмон

Раёсати Донишгоҳи технологияи Тоҷикистон бо мақсади сазовор истиқбол гирифтани 30-солагии Истиқлолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар баробари таълиму тарбия ва тайёр намудани мутахассисони баландхатисос, ба ҷиҳати ободонию тозагии сахни

донишгоҳ ва минтақаҳои вобастакардашуда тавачҷуҳи хоса зоҳир намуда, дар асоси

накшаи тасдиқгардида мунтазам гузаронидани шанбегихо ва хашарҳои умумидониш-

гоҳиро дар сатҳи зарурӣ ба роҳ мондааст.

Тавре ки муовини ректор оид ба тарбия Заррина Юсупова иброз дошт, гузаронидани шанбегихо тибқи нақшаи чорабиниҳои донишгоҳ то

ҷашни 30 – солагии Истиқлолияти давлатии кишвари азизамон давом хоҳанд кард.

Х. Бахронова,
мутахассиси шӯбаи тарбия

Тарзи ҳаёти солим

СОЛИМ БУДАН, ХУД ХУШБАХТИСТ

Агар инсон дорои тамоми неъматҳо бошад саломатӣ надошта бошад, пас зиндагӣ барояш ҳеч маъно надорад, зеро солимӣ омили хушбахтӣ мебошад. Инсон то он даме, ки ба беморие гирифта нашавад, кадрӣ саломат буданро наредонад. Баъзан бисёр нигаронкунанда аст, ки дидаву дониста, кор ва ё амалро иҷро менамоем, ки оқибаташ гирифта шудан ба беморихост. Аз ҷумла, ба бемории фарбеҳӣ.

Фарбеҳӣ солҳои охир ба яке аз бемориҳои хавфнокӣ сайёра мубаддал гардида, он тамоми кишварҳои ҷаҳонро нигарон кардааст. Зеро оқибати он ба камумри оварда мерасонад. Фарбеҳӣ беморие мебошад, ки бо ҷарббандии ҷисм алоқаманд буда, зиёдшавии вазни бадан нисбат ба меъёрҳои қабулгардида арзёбӣ мешавад. Тибқи интилоли Ташкилоти умумҷаҳонии тандурустӣ (ТУТ) дар саросари ҷаҳон ҳар сол на камтар аз 2,8 миллион нафар дар натиҷаи вазни зиёдтагӣ фарбеҳӣ вафот менамоянд.

Тибқи ақидаҳои мутахассисони соҳаи тиб “аввалин сабаби дучор гардидан ба бемории фарбеҳӣ, ин аз метёр зиёд истеъмол намудани маҳсулоти ҳӯрокворӣ ва таомҳои дорои микдори зиёди неру, аз қабили гӯшти маҳсулоти гӯштии серравған, шири маҳсулоти ширии равшаннокиашон баланд, шакар, конфет, торт ва маҳсулоти қаннодӣ. Дуюм сабабаш камҳаракатӣ. Хангоме ки микдори зиёди кислотаҳои ҷарбӣ ва карбогидратҳо оксид мешаванд, агар фаъолияти мушакҳо заиф бошад, кислотаҳои ҷарбӣ ва карбогидратҳо ба ҷарби бадан мубаддал мегарданд. Дар баробари ин, одатҳои номатлубе, ки омили инкишофи бемории фарбеҳӣ мегарданд, инҳо тамоқуқашӣ ва аз метёр зиёд истеъмол намудани машрубот мебошанд. Гузашта аз ин бояд гуфт, ки бемории фарбеҳӣ омили ирсӣ низ ҳаст. Агар падару модари шахс ба бемории фарбеҳӣ гирифта бошанд, аллақай замина барои инкишофи бемории мазкур дар фарзандони онҳо вучуд дорад”. Бояд қайд намуд, ки оқибати фарбеҳӣ ба бемориҳои фишорбаландӣ, диабетӣ қанд, саратон

ва ғайра оварда мерасонад.

Мутахассисон тавсия медиҳанд, ки ҷиҳати пешгирии бемории фарбеҳӣ ба ҷои маҳсулоти ҳӯроквории таркибашон ҷарбдор бояд маҳсулоти ҳӯроеро, ки аз орди навьӣ дуҷумо сеюм тайёр карда мешаванд, истеъмол намоем. Бояд бештар тавачҷуҳ ба истеъмоли меваю сабзавот ва қабудихо карда шаванд. Чунки дар таркиби онҳо неру вучуд надорад ва онҳо аз нахҳои ғизоӣ бойянд. Инчунин истифодаи зиёди намак, истифодаи тамъидиҳандаҳо дар ғизо, истеъмоли ғизоҳои тезтайёр, истеъмоли нӯшоқиҳои ширини газнокро низ бояд кам кард. Ҳамчунин ба баланд намудани сатҳи ҷисмонӣ ва фаъолияти ҷисмонӣ бояд аҳамият доду зиёдтар роҳ гашт.

Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон низ бемории фарбеҳӣ мавҷуд буда, вақтҳои охир зиёд шудани он Ҳукумати кишварро нигарон кардааст. Бино ба омори мавҷуда бемории фарбеҳӣ дар миёни аҳолии кишвар 11,3%-ро ташкил менамояд. Дар байни мактаббачагон бошад, 4,7%-ро дар бар мегирад. Бояд қайд намоем, ки дар асоси ҳулосаҳои мутахассисони соҳа паҳншавии бемории фарбеҳӣ миёни мардон нисбат ба занҳо як фоиз зиёд аст.

Ҷиҳати пешгирии ин беморӣ 30 сентябри соли 2019 зимни баргузори маҷлиси навбатии Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон «Барномаи пешгирии фарбеҳӣ ва ташаккули ғизои солим дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2019 – 2024» қабул гардид. Он паҳлуҳои муҳими пешгирии табобати ин бемориро фаро гирифта, ҳамзамон, табиионро ба омӯзишу таҳқиқи ин масъала водор месозад.

Меъоянд, ки ҳар дардро давоест. Дар ин росто бемории фарбеҳӣ низ истисно нест. Зеро он низ табобатшаванда асту барои ин танҳо иродаи қавӣ лозим. Умуман, дар ҳама ҳолат зарур аст, ки муҳофизати солимии худ бошем. Зеро солим будан, худ хушбахтист.

З.Р.Юсупова, дотсенти кафедраи забони русӣ ва таҳсилоти касбӣ.

Фановар
Муассис: Донишгоҳи технологияи Тоҷикистон
Рӯзнама бо се забон: тоҷикӣ, русӣ ва англисӣ чоп мешавад.
САРМУҲАРРИР: Раҷабалӣ ШАРИФОВ

МУАССИС:
Донишгоҳи технологияи Тоҷикистон
Ҳайати таҳририя:
Амонзода И.Т., Тошматов М.Н., Юсупова З.Р.,
Ғафзоров А.А., Бобоев Х.Б., Юсупов М.Ч.
Нишони мо:
734061- ш. Душанбе, кӯчаи Н.Қаробоев 63/3

Рӯзнама ба хотири риояи озодии афкор маводеро низ ба таъбир мерасонад, ки хилофи назараш аст. Аз ин рӯ, масъулияти ақидаи муаллифро ба уҳда намегирад.

Рӯзнама 04 июли соли 2017 тахти рақами 007/рз-97 дар Вазорати фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҳисоб гирифта шудааст.

Рӯзнама дар ҶДММ «Мега принт»-и шаҳри Душанбе чоп шудааст. Теъдоди нашр 1500 нусха.